Brottsoffermyndigheten

Ersättning vid brott

© Brottsoffermyndigheten, 2026
Illustrationer: Jenny Almén
Produktion: Matador Kommunikation
Tryck: Scandinavian Print Group Sweden AB, Stockholm, 2026

Innehåll

Snabbguide 4

Ersättning för skador orsakade av brott 5

Skadestånd 6

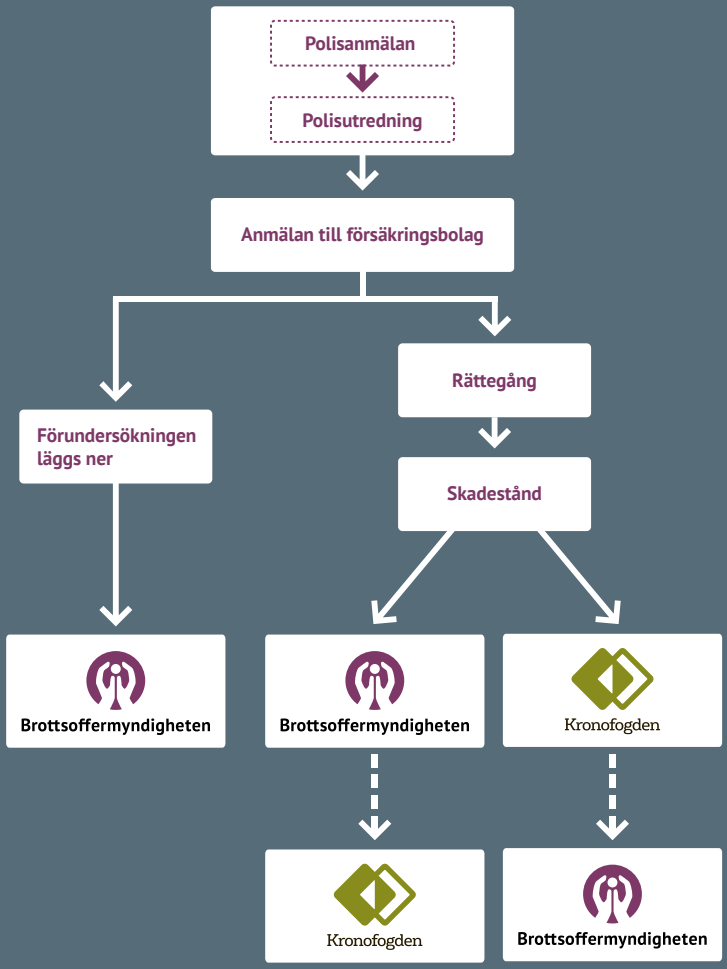
- Att begära skadestånd 6
- Målsägandebiträde 6
- Särskild företrädare för barn 7
- Solidariskt skadeståndsansvar 7
- Vårdnadshavares skadeståndsansvar 8
- Att få ut skadeståndet 8

Försäkring 9

Brottsskadeersättning 10

- Personskador 11
  - Dödsfall 12
- Kränkning 12
  - Exempel på kränkningsnivåer 13
- Sakskador och rena förmögenhetsskador 13
  - Rymlingsfall 14
  - Ömmande fall 14
- Barn som bevittnat brott mot närstående 15
- Brott i Sverige och utomlands 16
- Ansökan 16
  - Hjälp med ansökningsblanketten 16
  - När ska ansökan göras? 17
  - Vad händer sedan? 17
- Avdrag från brottsskadeersättningen 17
- Jämkning 18
- Varför olika ersättningsbelopp? 18
- Återkrav 19

Snabbguide

På www.brottsoffermyndigheten.se finns mer information om till exempel polisanmälan, rättsprocessen, vård, stöd och skydd för brottsoffer.

Ersättning för skador orsakade av brott

Om du har blivit utsatt för ett brott kan du ha rätt till ersättning för de skador som brottet har orsakat. Det är i första hand den som begått brottet som är skyldig att ersätta skadorna, det kallas skadestånd. Om gärningspersonen inte betalar skadeståndet och det inte finns någon försäkring som täcker skadan helt kan du i vissa fall få kompensation från staten, så kallad brottsskadeersättning.

Det finns alltså tre olika typer av ersättning:

1. Skadestånd
2. Försäkringsersättning
3. Brottsskadeersättning

Det är delvis olika regler som gäller för skadestånd, försäkringsersättning och brottsskadeersättning. Att du fått ett skadestånd utdömt av domstol innebär inte alltid att du har rätt till ersättning med samma belopp genom försäkring eller brottsskadeersättning.

Du kan i vissa fall få försäkringsersättning eller brottsskade-ersättning även om du inte vet vem som har begått brottet.

Brottsskadeersättning söker du enkelt via www.brottsoffermyndigheten.se. Det går också att beställa ansökningsblanketter från Brottsoffermyndigheten.

Den här broschyren beskriver hur du ska göra för att få ersättning när du har blivit utsatt för brott och vilken typ av ersättning som kan komma i fråga.

Brottsoffermyndigheten svarar gärna på frågor om ersättning i samband med brott och ansökan om brottsskadeersättning. Ring myndighetens servicetelefon 090-70 82 00, menyval 4, så får du tala med en handläggare på brottsskadeenheten.

Skadestånd

Den som har utsatts för ett brott och drabbats av skada, målsäganden, kan kräva skadestånd av den som orsakat skadan, den tilltalade. Rätten till skadestånd regleras i skadeståndslagen.

Du kan få skadestånd för

- personskador, det vill säga fysiska och psykiska skador på en person
- sakskador, det vill säga skador på egendom
- rena förmögenhetsskador, det vill säga skador där du fått en försämrad ekonomisk situation på grund av brott utan att du drabbats av en person- eller en sakskada, till exempel vid bedrägeri
- kränkning, det vill säga ersättning för den allvarliga kränkning av den personliga integriteten som vissa brott innebär.

Att begära skadestånd

Du kan begära skadestånd för i princip alla skador som uppkommit på grund av brottet. Krav på skadestånd prövas oftast samtidigt som domstolen tar ställning till om den tilltalade är skyldig till brottet.

Det är den som har utsatts för brottet som ska kräva skadestånd av den som begått brottet och orsakat skadan. Du bör redan vid polisanmälan meddela att du kommer att kräva skadestånd. Det är bra att samtidigt meddela om du vill att åklagaren ska hjälpa till med skadeståndet. För att kunna ansöka om brottsskadeersättning ska du ha krävt skadestånd från den som begått brottet.

Åklagaren är skyldig att hjälpa målsäganden med kravet på skadeståndet om målsäganden begär det. Undantag gäller bara om det krävs omfattande utredning eller om kravet kan anses som uppenbart obefogat, därför att det antingen saknar samband med brottet eller är mycket högre än normalt i liknande situationer.

Målsägandebiträde

Vid vissa typer av brott har målsäganden rätt till juridisk hjälp av ett så kallat målsägandebiträde. Det gäller främst vid sexualbrott och våld i nära relationer men även vid annan brottslighet om det finns särskilda behov. Målsägandebiträdet ska bland annat hjälpa brottsoffret att begära skadestånd vid rättegången.

Målsägandebiträdets hjälp är kostnadsfri. Uppdraget är slut efter rättegången och hjälp med att få skadestånd eller annan ersättning utbetald ingår inte i uppdraget. Polis och åklagare kan ge mer information om möjligheten att få målsägandebiträde.

Särskild företrädare för barn

När ett barn har utsatts för brott av en vårdnadshavare eller någon som står vårdnadshavaren nära kan barnet få kostnadsfri hjälp av en särskild företrädare. Det är vanligtvis en juridiskt utbildad person. Den särskilda företrädaren tar över vårdnadshavarens ansvar när det gäller att ta till vara barnets rättigheter och intressen under förundersökning och eventuell rättegång, samt ansöker om verkställighet av skadestånd och om brottsskadeersättning.

Solidariskt skadeståndsansvar

Om flera gärningspersoner döms för ett och samma brott, och ska betala skadestånd till dig, är var och en av gärningspersonerna i regel ansvarig för hela skadeståndsbeloppet. Du kan alltså kräva hela skadeståndet från en av gärningspersonerna. Det kallas solidariskt skadeståndsansvar och tanken är att din chans att få skadestånd ska vara så stor som möjligt och att du inte ska behöva rikta ditt krav till flera personer. Den av gärningspersonerna som betalar skadeståndet kan i sin tur kräva övriga gärningspersoner på betalning.

Du bör inte acceptera ett förslag om överenskommelse som innebär att en av flera gärningspersoner betalar enbart sin del av skadeståndet. Risken är då att du får mindre skadestånd än du annars kunnat få.

Vårdnadshavares skadeståndsansvar

Föräldrar som har vårdnaden om ett barn är skyldiga att ersätta skador som barnet orsakar genom brott. Ansvaret gäller personskador, sakskador och kränkning. Vårdnadshavares ansvar är begränsat till högst en tredjedel av prisbasbeloppet för varje skadehändelse.

Om du utsätts för brott av en person som är under 18 år bör du därför kräva skadestånd både av barnet och av vårdnadshavare. Polis, åklagare eller målsägandebiträde och Brottsoffermyndigheten kan ge mer information.

Att få ut skadeståndet

Att domstolen dömt den tilltalade att betala skadestånd innebär inte att pengarna kommer automatiskt. Gärningspersonen kan ofta inte betala eller gör det inte frivilligt. Kronofogden kan hjälpa dig att försöka få skadeståndet utbetalt.

Om gärningspersonen har pengar, inkomst eller någon utmätningsbar tillgång, ser Kronofogden till att du får ditt skadestånd. I annat fall redovisar Kronofogden att gärningspersonen inte kan betala skadeståndet.

Hjälpen från Kronofogden är kostnadsfri utom i mycket speciella fall. Du kan kontakta Kronofogden själv och ansöka om att få ut skadeståndet via Kronofogdens e-tjänst eller ringa dit på 0771–73 73 00.

Du kan även ansöka om ersättning hos Brottsoffermyndigheten. Den ersättningen kallas brottsskadeersättning. Du kan läsa mer om brottsskadeersättning och hur du ansöker på sidan 10 och framåt.

Försäkring

Om gärningspersonen är okänd eller om en dömd gärningsperson inte kan betala skadeståndet kan du ändå ha rätt till ersättning. Många har någon försäkring som ersätter skador vid brott. Den egna hemförsäkringen kan ge ersättning vid till exempel stöld, misshandel och sexualbrott. Många har dessutom en olycksfallsförsäkring, till exempel via sin fackförening, som också kan ge ersättning för personskada till följd av brott. De flesta anställda omfattas av en arbetsmarknadsförsäkring, som kan ersätta skador som har uppkommit i arbetet.

Rätten till försäkringsersättning bestäms i försäkringsvillkoren och kan variera mellan olika försäkringsbolag. I villkoren för de allra flesta försäkringarna ingår att du själv måste stå för ett visst belopp i självrisk. Andra villkor kan begränsa rätten till ersättning i vissa situationer. Försäkringsbolagen kan lämna information om vad som gäller.

Det är viktigt att så snart som möjligt efter brottet anmäla skadan till försäkringsbolag, arbetsgivare och fackförening för att undersöka om det finns någon försäkring som täcker skadorna.

Brottsskadeersättning

Om gärningspersonen inte betalar skadeståndet och det inte heller finns någon försäkring som täcker hela skadan, kan du ha rätt till ersättning från staten. Den kallas brottsskadeersättning och handläggs av Brottsoffermyndigheten.

För att det ska vara möjligt att få brottsskadeersättning ska brottet alltid vara polisanmält och det är viktigt att du medverkar i brottsutredningen. När gärningspersonen är okänd krävs att det finns en utredning, till exempel en förundersökning från polis eller åklagare, som visar att du har utsatts för brott och inte råkat ut för en olyckshändelse. Om den misstänkta är utpekad krävs i princip en fällande dom eller ett strafföreläggande.

Reglerna för brottsskadeersättning liknar reglerna för skadestånd. En viktig skillnad är dock att det är svårt att få brottsskadeersättning för sakskador eller rena förmögenhetsskador. Det är brottsskadelagen som styr rätten till brottsskadeersättning.

Personskador

En personskada är en fysisk eller psykisk skada på en person. För att ge rätt till ersättning får skadan inte vara bagatellartad. Den ska vara medicinskt påvisbar, det vill säga att det ska vara möjligt att konstatera en skada till exempel genom läkarundersökning, polisutredning, foto, kontakt med kurator eller annan dokumentation.

Om du drabbats av en personskada kan du få ersättning för

- kostnader för sjukvård, samtalsterapi och andra utgifter som har samband med skadan
- inkomstförlust, det vill säga om du förlorat inkomst på grund av att du varit sjukskriven
- sveda och värk, till exempel av smärta eller obehag under sjukdomstiden
- bestående skador, till exempel ärr, förlust av friska tänder, nedsatt syn eller hörsel
- särskilda olägenheter till följd av en bestående skada, till exempel mycket påtagliga besvär i arbetslivet.

Du kan också få ersättning för skadade kläder, glasögon, tandprotes och liknande saker som du hade på dig vid brottstillfället. Däremot lämnas inte ersättning för förlorade eller förstörda pengar, smycken, klocka, mobiltelefon och plånbok.

Sveda och värk ersätts vid lindrigare skador med 800–2 000 kronor. Vid långa sjukdomsperioder kan ersättningen bli högre och ett riktmärke är då cirka 3 200 kronor per månad år 2026. Beloppet justeras varje år.

Dödsfall

Om en person dödats genom brott kan ersättning lämnas till efterlevande för

- begravningskostnad och i skälig omfattning andra kostnader till följd av dödsfallet
- förlust av underhåll
- psykisk personskada hos nära anhöriga.

Det finns också möjlighet att få särskild anhörigersättning.

Kränkning

Ett antal brott medför också rätt till ersättning för kränkning. För att du ska kunna få kränkningsersättning måste det vara fråga om en allvarlig kränkning av din personliga integritet, ditt privatliv och människovärde. De allra flesta fall av sexuella övergrepp ger rätt till sådan kränkningsersättning. Det gäller också ofta vid misshandel liksom vid till exempel hemfridsbrott, olaga hot, rån och överträdelse av kontaktförbud.

Exempel på kränkningsnivåer
Nedan följer exempel på kränkningsnivåer vid olika typer av brott. Observera att tabellen inte omfattar alla brottstyper och att omständigheter i det enskilda fallet kan påverka nivån. Vid till exempel grova sexualbrott mot barn under en lång tid kan det bli aktuellt med betydligt högre belopp. Det finns ingen beloppsbegränsning avseende kränkningsersättning.

För en fullständig beskrivning av ersättningsnivåerna för kränkning, se Brottsoffermyndighetens referatsamling som finns på myndighetens webbplats www.brottsoffermyndigheten.se.

Muntligt olaga hot utan tillhygge	10 000 kronor
Muntligt olaga hot med tillhygge	20 000 kronor
Misshandel, mindre allvarlig	10 000–20 000 kronor
Misshandel, mer allvarlig	30 000–100 000 kronor
Misshandel, mycket allvarlig	upp till 250 000 kronor
Rån utan vapen	15 000 kronor
Rån med vapen	25 000–30 000 kronor
Våldtäkt	200 000–250 000 kronor
Våldtäkt mot barn	225 000–300 000 kronor
Mordförsök	200 000–300 000 kronor

Sakskador och rena förmögenhetsskador

Med sakskada menas både direkt skada på föremål, till exempel genom skadegörelse, och förlust av föremål, till exempel genom stöld. En ren förmögenhetsskada är en ekonomisk skada som uppkommer utan att någon drabbas av en sakskada eller personskada, till exempel genom att någon luras i ett bedrägeri.

Det är svårt att få brottsskadeersättning vid dessa typer av skador. För sakskador är det i princip bara möjligt om gärningspersonen

vid tiden för brottet var rymling. Brottsskadeersättning lämnas i princip aldrig vid förmögenhetsskador. Det kan däremot vara möjligt att få skadestånd för sakskador och rena förmögenhetsskador från gärningspersonen och motsvarande ersättning från sitt försäkringsbolag.

Rymlingsfall

Den som drabbats av en sakskada har rätt till brottsskadeersättning om skadan orsakats under rymning, permission eller frigång av någon som var intagen i

- kriminalvårdsanstalt
- hem för unga lagöverträdare
- hem för vård av missbrukare
- häkte.

Det krävs att gärningspersonen är identifierad, annars måste det finnas mycket starka skäl för att misstänka att brottet begåtts av en intagen.

Ömmande fall

I vissa undantagsfall kan du få ersättning för sakskador och rena förmögenhetsskador även om det inte är en rymling som orsakat skadan. Förutsättningen är då att skadan allvarligt har försvårat dina möjligheter att försörja dig och din familj. Det kan också vara en särskilt angelägen situation, till exempel om en äldre person luras att släppa in besökare i sin bostad och sedan blir bestulen på det mesta av sina besparingar.

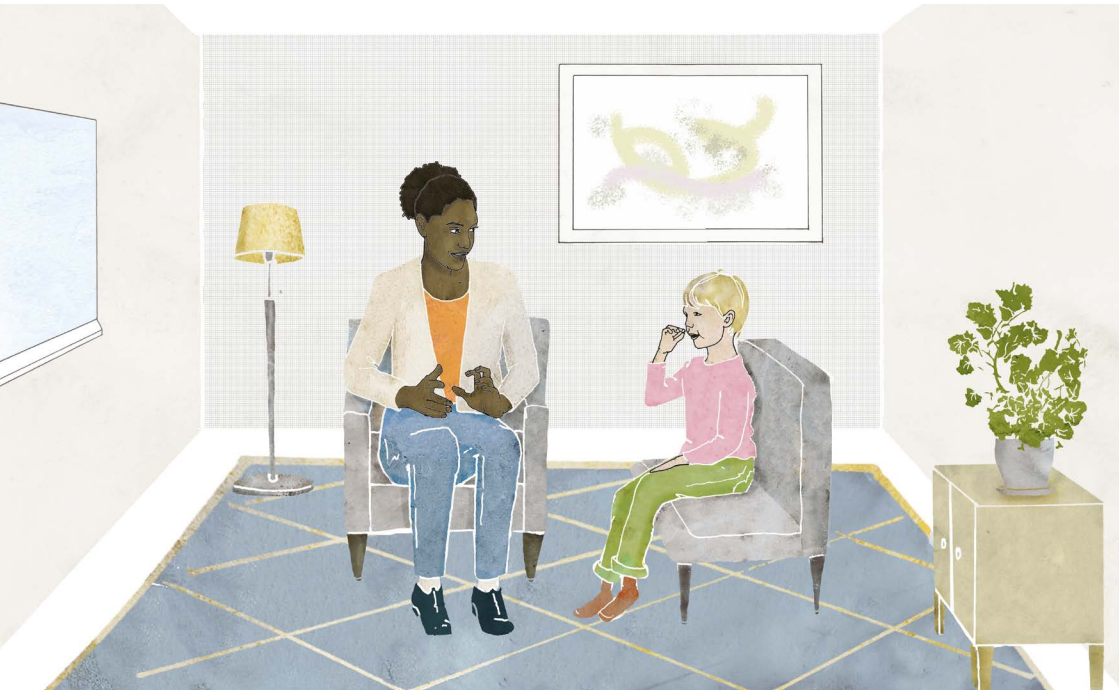
Barn som bevittnat brott mot närstående

När det gäller barn som bevittnat brott mot närstående finns det i dag två olika regelverk beroende på när brottet har skett.

Den 1 juli 2021 infördes barnfridsbrottet. Det innebär att barn som bevittnat brott mot närstående kan ha rätt till skadestånd, försäkringsersättning och statlig brottsskadeersättning som andra brottsoffer.

Barn som bevittnat brott mot närstående före den 1 juli 2021 har rätt att ansöka om en särskild brottsskadeersättning som gällde för brott innan den tidpunkten. Då hade staten ett särskilt ersättningsansvar för barn som bevittnat brott mot närstående, trots att barnen inte var målsägande i brottmålsprocessen och därför inte kunde få skadestånd från förövaren.

Besök Brottsoffermyndighetens webbplats eller kontakta myndigheten om du har frågor eller vill ha mer information om ersättning till barn som bevittnat brott mot närstående.

Brott i Sverige och utomlands

Du kan ha rätt till brottsskadeersättning för personskada och kränkning för brott som begåtts i Sverige oavsett om du bor här eller bara är här tillfälligt som till exempel turist eller studerande. Om du har ditt egentliga boende i Sverige kan du ha rätt till brottsskadeersättning också när brottet skett utomlands. Du kan även ha rätt till brottsskadeersättning i det land där brottet inträffade.

Ansökan

För att kunna få brottsskadeersättning fyller du i en ansökningsblankett. Blanketten kan beställas från Brottsoffermyndigheten och finns även hos polis, domstolar, advokater och brottsoffer- och kvinnojourer. Det går också att göra en e-ansökan på Brottsoffermyndighetens webbplats.

Du behöver i de flesta fall inte skicka med några handlingar tillsammans med din ansökan. Polisens förundersökning och domen kan Brottsoffermyndigheten ta in. Läs mer på www.brottsoffermyndigheten.se.

Barn under 18 år får inte själva ansöka om brottsskadeersättning. Vårdnadshavaren, eller vid gemensam vårdnad båda vårdnadshavarna, ska ansöka för barnet. I vissa fall räcker det med att endast den ena vårdnadshavaren ansöker, exempelvis om en av vårdnadshavarna begått brottet eller inte vill eller kan medverka till att barnet ansöker om ersättning. Finns det en särskild företrädare utsedd för barnet är det företrädaren som ska tillvarata barnets rättigheter och bland annat ansöka om brottsskadeersättning.

Hjälp med ansökningsblanketten

Brottsoffermyndigheten svarar gärna på frågor och hjälper till med att fylla i ansökningsblanketten. Du kan även vända dig till en lokal brottsoffer- eller kvinnojour.

När ska ansökan göras?
Ansökan ska ha kommit in till Brottsoffermyndigheten inom tre år från det att det rättsliga förfarandet avslutades. Det betyder till exempel att du har tre år på dig räknat från den dag då domen fick laga kraft, det vill säga inte längre kan överklagas, eller från det att förundersökningen lades ned. Om det inte gjorts någon förundersökning ska du ansöka om brottsskadeersättning inom tre år från det att brottet begicks.

I vissa fall kan en ansökan prövas trots att den har kommit in för sent. Barn som utsatts för brott har alltid rätt att ansöka om brottsskadeersättning till sin 21-årsdag.

Vad händer sedan?
Ansökan registreras hos Brottsoffermyndigheten. Sedan får den som gjort ansökan ett brev från myndigheten med bland annat ärendets diarienummer och kontaktperson. Det är svårt att ge ett generellt svar på hur lång tid det tar innan det finns ett beslut i ärendet, men det tar vanligen mellan två och sex månader. Handläggningstiden beror bland annat på om ansökan är fullständig eller behöver kompletteras och på hur omfattande skadorna är.

Avdrag från brottsskadeersättningen

För att få brottsskadeersättning måste du först ha undersökt möjligheten att få ersättning från försäkringbolag. Vid beräkningen av ersättningsbeloppen tar Brottsoffermyndigheten hänsyn till om gärningspersonen har betalat skadeståndet eller en del av det. Därefter drar myndigheten av andra ersättningsbelopp som utbetalats eller kan utbetalas, till exempel genom försäkringar. Om man har fått ersättning från gärningspersonen eller genom en försäkring är det inte säkert att man kan få ytterligare ersättning från Brottsoffermyndigheten.

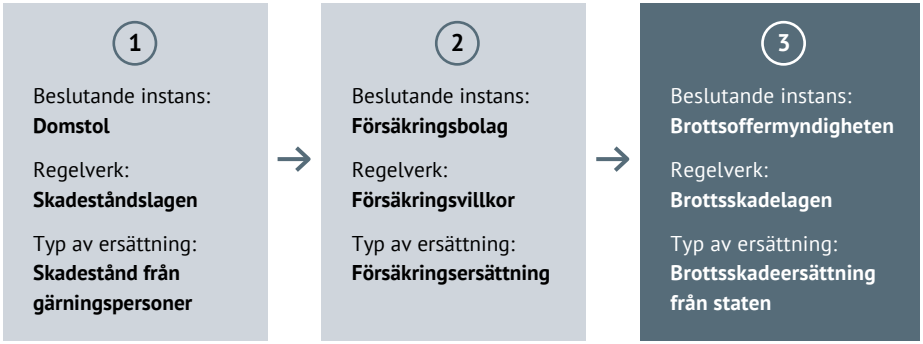
Jämkning

Om du själv har ökat risken att bli skadad, till exempel genom att provocera fram ett slagsmål eller delta i kriminell verksamhet, ska Brottsoffermyndigheten enligt brottsskadelagen sänka eller helt ta bort ersättningen. Det kallas att ersättningen jämkas. Även ersättning för sakskador och rena förmögenhetsskador kan på samma sätt jämkas om du inte har varit försiktig med din egendom.

Varför olika ersättningsbelopp?

Det är delvis olika regler som gäller för de olika ersättningsformerna skadestånd, försäkringsersättning och brottsskadeersättning.

Det innebär att beloppen kan variera och Brottsoffermyndigheten har rätt att, med stöd av brottsskadelagen, bestämma ett högre eller lägre belopp i brottsskadeersättning än vad domstolen bestämt i skadestånd. När det gäller ersättning för kränkning är dock denna rätt begränsad. Om brottsskadeersättningen blir lägre än det som utdömts i skadestånd kan du alltid kräva gärningspersonen på mellanskillnaden.

Återkrav

Målsättningen är att gärningspersonen ska betala sitt skadestånd. Brottsoffermyndigheten försöker därför kräva tillbaka den utbetalda brottsskadeersättningen av gärningspersonen i efterhand.

Brottsoffermyndigheten

Brottsoffermyndighetens övergripande mål är att främja brottsoffers rättigheter och att uppmärksamma deras behov och intressen. Myndigheten arbetar med att göra det bättre för människor som utsatts för brott, genom att

- besluta om brottsskadeersättning till brottsoffer
- kräva tillbaka utbetald ersättning från gärningspersoner
- finansiera forskning och brottsofferinriktade projekt genom Brottsofferfonden
- vara ett kunskapscentrum för brottsofferfrågor.

På **www.brottsoffermyndigheten.se** finns information på flera språk om brottsoffers rättigheter och om rättsprocessen. Du kan också ringa Brottsoffermyndighetens servicetelefon på **090-70 82 00**, menyval 4.

Brottsoffermyndigheten

Box 470, 901 09 Umeå
Telefon: 090-70 82 00
registrator@brottsoffermyndigheten.se
www.brottsoffermyndigheten.se